

ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

«Ἐγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος» (Ἄπ. 1,10)

Ἐκδίδεται ἀπὸ τὴν Κοινοβιακὴ Γυναικεῖα Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Αὐγουστίνου Φλωρίνης – 531 00 ΦΛΩΡΙΝΑ – τηλ. 23850-28610 – imaaflo@yahoo.gr

Περίοδος Δ' - Ἔτος ΛΕ' Φλώρινα - ἀριθμ. φύλλου 2072	Κυριακὴ Α' Νηστειῶν – τῆς Ὁρθοδοξίας 25 Φεβρουαρίου 2018 πρωὶ	Συντάκτης (†) ἐπίσκοπος Αὐγουστίνος Ν. Καντιώτης

Εἰκονομάχοι - εἰκονοκλάσται

Εἶνε, ἀγαπητοί μου, μία ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες ἑορτὲς τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας. Ἐορτάζουμε ὄχι μνήμη ἁγίων ἀλλὰ τὸ θρίαμβο τῆς Ἐκκλησίας ἐναντίον ὄλων τῶν αἰρετικῶν καὶ ἰδιαιτέρως τῶν **εἰκονομάχων** ἢ **εἰκονοκλαστῶν**.

Ὅπως ὅλες αἱ αἰρέσεις προέρχονται ἀπὸ παρερμηνεῖα τῆς Γραφῆς, ἔτσι κι αὐτοί, παρεξηγώντας τὴν ἐντολὴ τοῦ Δεκαλόγου «*Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδῶλον...*» (Ἐξ. 20,4. Δευτ. 5,8), νόμισαν ὅτι οἱ εἰκόνες εἶνε εἰδῶλα σὰν ἐκεῖνα τῶν ἀρχαίων, εἶπαν *εἰδωλολάτρεις* τοὺς ὀρθοδόξους, κήρυξαν σκληρὸ διωγμὸ ἐναντίον ὅσων προσκυνοῦσαν τὶς εἰκόνες. Φρύαξαν κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας. Σύνθημα εἶχαν «**κάτω οἱ εἰκόνες**». Τὶς ἔσπαζαν, τὶς ποδοπατοῦσαν, τὶς ἔκαιγαν. Καταδίωξαν, φυλάκισαν, ἐξώρισαν, ὑπέβαλαν σὲ μαρτύρια τοὺς πιστοὺς· θεωροῦσαν ἔγκλημα τὸ νὰ προσκυνᾷ κανεὶς μία εἰκόνα. Γι' αὐτὸ οἱ πιστοὶ ἔκρυβαν τὶς εἰκόνες σὲ ὑπόγεια καὶ σπήλαια ἢ τὶς ἔρριχναν στὴ θάλασσα κ' ἐκεῖνες ταξιδεύοντας στὰ πελάγη ἔφταναν σὲ ἄλλα μέρη.

Τέλος ἡ φοβερὴ αὐτὴ αἴρεσις ἔπεσε. Ἡ Ὁρθοδοξία νίκησε, καὶ **οἱ εἰκόνες ἀναστηλώθηκαν** ἀπὸ τὴν ἁγία αὐτοκράτειρα Θεοδώρα καὶ τὸν πατριάρχη Μεθόδιο τὸ 842 μ.Χ.. Αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ γεγονός πανηγυρίζουμε σήμερα.

Ἀπὸ τότε, ἀγαπητοί μου, ἔχουν περάσει αἰῶνες, καὶ ὅμως **ὑπάρχουν ἀκόμη εἰκονομάχοι**.

Ποιοὶ εἶνε αὐτοί; Νά, **οἱ προτεστάντες**. Ἄν πᾶτε σὲ συγκεντρώσεις τους, δὲν θὰ δῆτε ἐκεῖ εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἁγίων. Γυμνὲς εἶνε οἱ αἵθουσες τῶν προτεστάντων.

Μεγαλύτερο ὅμως μίσος ἔχουν **οἱ χιλιασταὶ** ἢ «**ἰεχωβίτες**». Αὐτοὶ εἶνε οἱ φοβερῶτεροι εἰκονομάχοι. Ὁ χιλιαστής, τὸ χέρι νὰ τοῦ κόβης, εἰκόνα καὶ σταυρὸ δὲν προσκυνᾷει.

Κάποτε, στὴ δύσκολη περίοδο τοῦ ἔθνους, πῆγα **σὲ μιὰ φυλακὴ** ὅπου ἦταν περίπου 300 - 400 φυλακισμένοι. Μίλησα, μὲ ἄκουσαν, καὶ μετὰ θεώρησα καλὸ, στοὺς πονεμένους ἐκεῖ-

νους ἀνθρώπους, νὰ μοιράσω ἀπὸ μία εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ. Ἄρχισα νὰ μοιράζω καὶ παρατηροῦσα, ὅτι καὶ σ' αὐτοὺς ὑπῆρχε εὐλάβεια καὶ πίστι. Κάποιος ὅμως ἀρνήθηκε νὰ πάρῃ. –Γιατί, παιδί μου; τὸν ρώτησα. Πετάγονται οἱ ἄλλοι ἀγανακτισμένοι –Εἶνε «ἰεχωβάς». Τὸν πλησίασα προσπαθώντας νὰ τοῦ δείξω ὅτι ἔχει λάθος. Ἐκεῖ ποὺ μοῦ φαίνεται πῶς ἀποστομώθηκε ἦταν ὅταν τὸν ρώτησα –Στὸ σπίτι σας ὑπάρχουν στὸν τοῖχο κάδρα; –Ἦπάρχουν. –Ἐχετε φωτογραφίες; –Ἐχουμε. –Τί δείχνουν; –Τὸν πατέρα μου, τὴ μάνα μου. –Στὸ πορτοφόλι σου ἔχεις καμμιὰ φωτογραφία; Ἀπαντοῦν οἱ ἄλλοι –Ἐχει, καὶ πρωὶ - βράδυ βγάζει τὴ φωτογραφία τῆς γυναίκας καὶ τῶν παιδιῶν του καὶ τὶς φιλάει. –Ἐ, ὅπως ἐσύ, τοῦ λέω, ἔχεις στὸ πορτοφόλι σου τὴ φωτογραφία τῆς γυναίκας καὶ τῶν παιδιῶν σου, ἔτσι κ' ἐμεῖς ἔχουμε στὴν ἐκκλησία τὶς εἰκόνες μας. Ξεκρεμάστε καὶ πετάξτε ἐσεῖς τὶς φωτογραφίες αὐτῶν ποὺ ἀγαπᾶτε, γιὰ νὰ κατεβάσουμε κ' ἐμεῖς τὶς εἰκόνες τῶν ἁγίων μας.

Τὸ δόγμα τῆς προσκυνήσεως τῶν εἰκόνων στὴν Ὁρθοδοξία στηρίζεται, ἀδελφοί μου, σὲ ἀγιογραφικὰ καὶ πατερικὰ ἐρείσματα ἀδιάσειστα. Δὲν θὰ θεολογήσω ἐδῶ περισσότερο, θὰ πῶ μόνο τὰ ἐξῆς. «*Θεὸν οὐδεὶς ἐώρακε πώποτε*» (Ἰω. 1,18). Ὁ Θεὸς εἶνε ἀόρατος· συνεπῶς καμμιὰ εἰκόνα τοῦ ἀοράτου Θεοῦ, τῆς ἁγίας Τριάδος, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχη. Ἄλλ' ἀφ' ὅτου τὸ ἕνα πρόσωπο τῆς Θεότητος, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Πατρός, φόρεσε σάρκα ἀνθρώπινη ἀπὸ τὰ ἀγνὰ αἵματα τῆς Θεοτόκου καὶ περπάτησε ἀνάμεσά μας ὡς ἄνθρωπος ὅπως ἐμεῖς, ἀπὸ τότε ὁ ἀόρατος ὤραθη· κι ἀφοῦ ἔγινε ὄρατος σὲ σχῆμα ἀνθρώπου, τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἀπὸ τότε μπορεῖ ὁ χρωστήρας τοῦ ζωγράφου ν' ἀποτυπώσῃ τὴ μορφή του. Δηλαδή, ἡ προσκύνησις τῶν εἰκόνων **στηρίζεται** ἐπάνω στὸ **δόγμα τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ**. Ἡ λοιπὸν θὰ ἀρνηθοῦμε τὴν ἐνανθρώπησι, ὁπότε παύουν

οί εικόνες, ἢ θὰ δεχθοῦμε –ὅπως εἶνε ἡ ἀλήθεια–, ὅτι ὁ Θεὸς «ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη» (Bar. 3,38), καὶ ἄρα μποροῦμε νὰ ἀπεικονίζουμε τὸν «ὠραῖον κάλλιπαρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων» (Ψαλμ. 44,3).

Ἐπὶ ἕνα παράδοσις, τὴν ὁποία δέχομαι, γιὰ τὸ ποιά εἶνε ἡ πρώτη εἰκόνα. Ὄταν ὁ Κύριός μας δικάστηκε στὸ πραιτώριο καὶ Ῥωμαῖοι στρατιῶτες τοῦ φόρτωσαν τὸ σταυρὸ καὶ ἄρχισαν νὰ βαδίζη πρὸς τὸ Γολγοθᾶ, ὁ ἰδρώτας ἔτρεχε ἀπὸ τὸ πρόσωπό του· τότε μιὰ γυναίκα τὸν πλησίασε καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ μαντήλι τῆς νὰ σκουπιστῇ. Ὁ Θεάνθρωπος σκούπισε τὸν ἰδρώτα του κι ὅταν τῆς ἐπέστρεψε τὸ μαντήλι ἐπάνω του –ὡς τοῦ θαύματος– εἶχε ἀποτυπωθῆ ἡ μορφή του! Αὐτὴ εἶνε ἡ ἀρχαιότερη εἰκόνα, τὸ ἅγιο Μανδῆλιο, ποὺ ζωγραφίζεται τώρα στὶς ἐκκλησίες· καὶ ἡ γυναίκα ἐκείνη εἶνε ἡ ἁγία Βερονίκη.

Ἐπιστῶ τὴν προσοχή σας στὸ ἐξῆς. Ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶνε ἄυλο πνεῦμα· εἶνε σύνθετος ἀπὸ σῶμα καὶ ψυχὴ, ὕλη φθαρτὴ καὶ πνεῦμα ἀθάνατο. Τὸ ἄυλο πνεῦμα ἐπικοινωνεῖ μὲ τὸν ὕλικό κόσμο διὰ τοῦ σώματος, διὰ τῶν αἰσθήσεων· ἀν στερηθῇ τὰ μάτια, τὰ αὐτιά, τὶς αἰσθήσεις, δεινοπαθεῖ. Λόγω λοιπὸν τῆς συνθέτου κατασκευῆς μας λαμβάνουμε γνῶσι τοῦ γύρω κόσμου μὲ τὶς «ἀντένες» τῶν αἰσθήσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ μας συλλέγει πληροφορίες, σχηματίζει παραστάσεις, ἀποκτᾷ γνώσεις.

Ἡ Ἐκκλησία μας δὲν εἶνε ἐναντίον τοῦ σώματος καὶ τῶν αἰσθήσεων· δὲν θέλει τὴν κατάργησι τῶν αἰσθήσεων, ἀλλὰ κηρύττει τὸν ἀγιασμό τῶν αἰσθήσεων. Γι' αὐτὸ στὴν ἐκκλησία ποὺ μπαίνεις, ἀκριβῶς διότι γνωρίζει ὅτι εἶσαι καὶ ὕλικὸ ὄν μὲ αἰσθήσεις, ἱκανοποιεῖ καὶ ἀγιάζει τὶς αἰσθήσεις. Συγκεκριμένα· ἡ ἀκοή μας, ἐνῶ ἔξω μολύνεται, στὸ ναὸ ἀγιάζεται μὲ ὕμνους, θεῖα ἀναγνώσματα καὶ κήρυγμα. Ἀγιάζεται ἀκόμα ἡ γεῦσι μας στὸ ναὸ μὲ τὴν θεῖα μετάληψι τῶν ἀχράντων μυστηρίων, καθὼς ἀκοῦμε «Γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος» (Ψαλμ. 33,9). Μέσα στὴν ἐκκλησία ἀγιάζεται ἡ ὄσφρησί μας μὲ μοσχολίβανο ποὺ εὐωδιάζει ἀπὸ τὸ θυμιατό. Ἀγιάζεται καὶ ἡ πιὸ χονδροειδῆς αἴσθησί μας, ἡ ἀφή, τὸ ἄγγιγμα. ὦ Χριστέ, πόσο ταπεινὸς φάνηκες! καταδέχθηκες νὰ σ' ἀγγίξουν, ὅταν εἶπες στὸ Θωμᾶ καὶ τοὺς ἄλλους μαθητὰς «Ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε» (Λουκ. 24,39). Προπαντὸς ὅμως ἀγιάζεται ἡ ὄρασις, τὰ μάτια. Πῶς; μὲ τὴν θεὰ τῶν εἰκόνων. Καὶ εἶνε παιδαγωγικώτατο, ψυχολογικώτατο καὶ ἐποπτικώτατο μέσον οἱ εἰκόνες. Βλέποντάς τες ἡ διάνοια ὑψώνεται, ζωντανεύουν μπροστά μας τὰ ἅγια πρόσωπα. Ἐχουν αἴγλη, ἀκτινοβολία οἱ εἰκόνες.

Πρὸ ἀρκετῶν ἐτῶν (γύρω στὸ 1935) ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας πῆγε στὴ Ῥωσία – ἐκεῖ ποὺ γκρέμισαν ναοὺς καὶ ἔκαψαν τὶς εἰκόνες. Στὴ Μόσχα, σὲ κάποιο μετόχι τοῦ πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, ὑπῆρχε μιὰ ἀγιορείτικη εἰκόνα τῆς Πορταΐτισης. Ὄταν λοιπὸν ἡ κυβέρνησι τῆς Ῥωσίας τοῦ ἐπέτρεψε νὰ τὴν βγάλῃ σὲ προσκύνημα, τὴν προσκύνησαν 50.000 Ῥῶσοι!

Οἱ ἱερὲς εἰκόνες εἶνε τὰ βιβλία τῶν ἀγραμμάτων, διδάσκουν στὸ λαὸ τὰ δόγματα. Ἐκτὸς δὲ ἀπὸ τὴ χάρι καὶ δύναμι, ποὺ ἔχει κάθε εἰκόνα, ὑπάρχουν καὶ ὠρισμένες –ὄχι αὐτὲς ποὺ ζωγραφίζουν τώρα κάποιοι μὲ τὸ τοιγάρο στὸ στόμα–, εἰκόνες ποὺ ζωγράφισαν μὲ νηστεία ἀσκηταὶ ποὺ ἀνακάτευαν τὶς μπογιὲς μὲ τὰ δάκρυά τους· αὐτὲς εἶνε πράγματι θαυματουργές. Ἄς εἶνε λοιπὸν «ἄλλα τὰ χεῖλη τῶν ἀσεβῶν τῶν μὴ προσκυνούντων, τὴν εἰκόνα σου τὴν σεπτὴν, τὴν ἱστορηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Λουκᾶ ἱερωτάτου, τὴν Ὁδηγήτριαν» (μεγαλ. παρακλ. καν.).

Πρὶν τελειώσω δύο ἀκόμα λέξεις. Ἄν ὑποθέσουμε ὅτι κάποιος αἰρετικὸς ἢ ἄθεος τολμοῦσε μπροστά μας νὰ πάρῃ μιὰ εἰκόνα καὶ νὰ τὴν πατήσῃ, χίλια χέρια θὰ τὸν ἔκαναν κομμάτια. Κρατῆστε ὅμως τὴν ἀγανάκτησί σας. Σὰς εἶπα ποιά εἶνε ἡ ἀρχαιότερη εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ· ἐρωτῶ τώρα· καὶ ποιά εἶνε ἡ ἱερώτερη εἰκόνα του; Εἶνε μιὰ εἰκόνα ἔμψυχη, εἶνε ὁ ἄνθρωπος! Διότι κάθε ἄνθρωπος, καὶ ὁ πιὸ ταπεινὸς ποὺ βλέπεις στὸ δρόμο, κατὰ τὸ δόγμα μας, εἶνε «εἰκόνα τοῦ Θεοῦ» (βλ. Γέν. 1,26-27), φέρει τὴ σφραγίδα τῆς θεότητος, ὄχι σωματικὰ ἀλλὰ ψυχικὰ.

Μπορεῖ λοιπὸν, ἐνῶ προσκυνᾷς ὅλες τὶς εἰκόνες, νὰ εἶσαι εἰκονομάχος - εἰκονοκλάστης. Γιατί; Σ' ἐρωτῶ κι ἀπάντησε ὄχι σ' ἐμένα ἀλλὰ στὸν Κύριο· κλέβεις; ἀδικεῖς; ἀρπάζεις; μοιχεύεις; πορνεύεις; ψευδορκεῖς; βλαστημᾷς; ἀτιμάζεις, ἐκμεταλλεύεσαι τὸν ἄλλο; Ἐ, Χριστιανέ μου, ἔτσι «ποδοπατεῖς» τὸν ἄνθρωπο καὶ –συχῶρές με, Κύριε– προτιμότερο νὰ πατήσῃς μιὰ εἰκόνα παρὰ τὸν ἄνθρωπο. Ὁ Κύριος εἶπε· «Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. 25,40). Εἶνε ψευτοεὐλάβεια ν' ἀσπάζεσαι τὶς εἰκόνες, καὶ νὰ ἀδικῆς, νὰ ἐξευτελίζῃς, νὰ «ποδοπατῆς» τὸν ἄνθρωπο.

Τὸ συμπέρασμα. Εἰκονοκλάσαι καὶ εἰκονομάχοι ἦταν ἐκεῖνοι στὸ Βυζάντιο καὶ οἱ σημερινοὶ χιλιασταί, ἀλλὰ εἰκονομάχοι καὶ εἰκονοκλάσαι εἶνε καὶ ὅσοι σήμερα «ποδοπατοῦν» τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τὸν ἄνθρωπο.

Ὁ Χριστὸς διὰ πρεσβειῶν τῆς Θεοτόκου ἄς εὐλογῇ καὶ ἀγιάζῃ πάντας ἡμᾶς· ἀμήν.

(†) ἐπίσκοπος Αὐγουστῖνος